

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

29. června 2010*

Ve věci C-441/07 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podaný dne 24. září 2007,

Evropskou komisí, zastoupenou F. Castillem de la Torre a R. Sauerem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž další účastníci řízení je:

Alrosa Company Ltd, se sídlem v Mirny (Rusko), zastoupená R. Subiottem a K. Jonesem, solicitors-advocates, jakož i S. Mobley, solicitor,

žalobkyně v prvním stupni,

* Jednací jazyk: angličtina.

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, R. Silva de Lapuerta, E. Levits a C. Toader, předsedové senátů, A. Rosas, K. Schieman (zpravodaj), M. Ilešič a U. Löhmus, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 3. června 2009,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 17. září 2009,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem se Komise Evropských společenství domáhá zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 11. července 2007, Alrosa v. Komise (T-170/06, Sb. rozh. s. II-2601, dále jen „napadený rozsudek“), kterým tento soud zrušil rozhodnutí Komise 2006/520/ES ze dne 22. února 2006 v řízení podle článku 82 Smlouvy o ES a článku 54 Dohody o EHP (Věc COM-P/B-2/38.381 – De Beers) (Úř. věst. L 205, s. 24, dále jen „sporné rozhodnutí“), kterým

se prohlašují za závazné závazky přijaté společností De Beers SA (dále jen „De Beers“) ukončit své nákupy surových diamantů od společnosti Alrosa Company Ltd (dále jen „Alrosa“) s účinkem od roku 2009, po ukončení fáze postupného snižování jejich objemů nákupů v letech 2006 až 2008 a kterým se ukončuje řízení v souladu s článkem 9 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

Právní rámec

- 2 Podle třináctého bodu odůvodnění nařízení č. 1/2003:

„Pokud během řízení, které by mohlo vést k zákazu dohody nebo jednání, nabídnou podniky Komisi závazky takové povahy, že reagují na její výhrady, měla by mít Komise možnost přijímat rozhodnutí, kterými prohlásí tyto nabídky pro dotyčné podniky za závazné. Taková rozhodnutí týkající se závazků by měla konstatovat, že pominuly důvody pro zásah Komise, aniž by však řešila otázku, zda došlo nebo ještě dochází k protiprávnímu jednání. Takovými rozhodnutími není dotčeno právo orgánů pro hospodářskou soutěž a soudů členských států v takových případech činit závěry a rozhodovat. Rozhodnutí týkající se závazků nejsou vhodná v případech, kdy Komise zamýšlí uložit pokutu.“

3 Článek 7 odst. 1 nařízení č. 1/2003 stanoví:

„Pokud Komise na základě stížnosti nebo z vlastního podnětu zjistí jednání v rozporu s články 81 nebo 82 Smlouvy, může svým rozhodnutím nařídit, aby dotyčné podniky a sdružení podniků takové protiprávní jednání ukončily. Za tím účelem jim může ukládat nápravná opatření z hlediska tržního chování nebo nápravná opatření strukturální, která jsou přiměřená protiprávnímu jednání a nezbytná k tomu, aby bylo toto jednání účinně ukončeno. Strukturální nápravná opatření mohou být uložena pouze tehdy, kdy buď neexistuje stejně účinné nápravné opatření z hlediska tržního chování, nebo kdy by každé takové stejně účinné nápravné opatření z hlediska tržního chování bylo pro dotyčný podnik větší zátěží než strukturální nápravné opatření. Pokud má na tom Komise oprávněný zájem, může rovněž konstatovat, že došlo k protiprávnímu jednání v minulosti.“

4 Podle článku 9 nařízení č. 1/2003:

„1. Pokud Komise zamýšlí přijmout rozhodnutí, které nařizuje ukončení protiprávního jednání, a dotyčné podniky nabídnou Komisi závazky takové povahy, že reagují na její výhrady, může Komise svým rozhodnutím prohlásit tyto nabídky pro dotyčné podniky za závazné. Takové rozhodnutí může být přijato na dobu určitou a musí konstatovat, že pominuly důvody pro zásah Komise.

2. Komise může na žádost nebo z vlastního podnětu znovu zahájit řízení:

a) pokud došlo k podstatné změně některé skutečnosti, na níž bylo rozhodnutí založeno;

- b) pokud dotyčné podniky jednájí v rozporu se svými závazky nebo
- c) pokud bylo rozhodnutí založeno na neúplných, nesprávných nebo zavádějících informacích stran.“

5 Článek 27 odst. 2 a 4 nařízení č. 1/2003 stanoví:

„2. Při řízení musí být plně dodržováno právo dotyčných stran na obhajobu. Musí mít právo nahlížet do spisů Komise, s výhradou oprávněného zájmu podniků na ochraně jejich obchodního tajemství. Právo nahlížet do spisů se nevztahuje na důvěrné informace a vnitřní dokumenty Komise nebo orgánů pro hospodářskou soutěž členských států. Právo nahlížet do spisů se zejména nevztahuje na korespondenci mezi Komisí a orgány pro hospodářskou soutěž členských států nebo mezi těmito orgány navzájem, včetně dokumentů vypracovaných podle článků 11 a 14. Nic v tomto odstavci nesmí bránit Komisi sdělovat a užívat informace nezbytné k předložení důkazu protiprávního jednání.

[...]

4. Pokud Komise zamýšlí přijmout rozhodnutí podle článků 9 nebo 10, zveřejní stručně vylíčení případu a hlavní obsah závazků nebo navrhovaný postup. Zúčastněné třetí strany mohou předložit svá vyjádření ve lhůtě, kterou stanoví ve svém zveřejnění Komise a která nesmí být kratší než jeden měsíc. Při zveřejnění bere Komise v úvahu oprávněný zájem podniků na ochraně jejich obchodního tajemství.“

Skutkový základ sporu

6 Skutečnosti předcházející sporu byly popsány v bodech 8 až 26 napadeného rozsudku takto:

„8. [Alrosa] je společností se sídlem v Mirny (Rusko). Je zejména aktivní na světovém trhu produkce a dodávání surových diamantů, na kterém zaujímá druhé místo. Je přítomna hlavně v Rusku. Vyvíjí zde činnosti průzkumu, těžby, stanovení hodnoty a dodávání, jakož i činnost klenotnickou.

9. [De Beers] je společností se sídlem v Lucemburku (Lucembursko). Skupina De Beers, jíž je hlavní holdingovou společností, je rovněž činná na světovém trhu produkce a dodávání surových diamantů, na kterém zaujímá první místo. Je přítomná hlavně v Jižní Africe, Botswaně, Namibii a Tanzanii, jakož i Spojeném království. Vyvíjí zde činnosti průzkumu, těžby, stanovení hodnoty, dodávání, obchodování a výroby, jakož i činnost klenotnickou, a pokrývá tedy celou cestu diamantu ke spotřebiteli.

10. Dne 5. března 2002 Alrosa a De Beers Komisi oznámily dohodu uzavřenou dne 17. prosince 2001 mezi Alrosa a dvěma dceřinými společnostmi skupiny De Beers, City and West East Ltd a De Beers Centenary AG (dále jen ‚oznámená dohoda‘), za účelem získání negativního atestu nebo osvobození na základě nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, první nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3).

11. Tato dohoda, která byla uzavřena v rámci dlouhodobého obchodního vztahu společností Alrosa a De Beers, se týkala hlavně dodávání surových diamantů.

12. Byla uzavřena na období pěti let s tím, že začne podle svého článku 12 plynout ode dne, ke kterému Komise smluvním stranám potvrdí, že „neporušuje čl. 81 odst. 1 ES nebo si zaslouží osvobození na základě čl. 81 odst. 3 ES a neporušuje jinak článek 82 ES“.

13. Alrosa se po toto období zavázala prodávat přírodní surové diamanty produkované v Rusku De Beers v částce 800 milionů amerických dolarů (USD) za rok, zatímco De Beers se zavázala, že je od ní koupí, jak to stanovil článek 2.1.1 oznámené dohody. Pro čtvrtý a pátý rok provádění oznámené dohody bylo však Alrosa povoleno snížit tuto částku na 700 milionů USD, jak to stanovil článek 2.1.2 oznámené dohody. Částka 800 milionů USD, stanovená podle cen platných ke dni uzavření oznámené dohody, odpovídala přibližně polovině roční produkce Alrosa a celé její produkci vyvážené mimo Společenství nezávislých států (SNS).

14. Komise dne 14. ledna 2003 zaslala [Alrosa] a De Beers oznámení námitek pod značkou COMP/E-3/38.381, ve kterém měla za to, že oznámená dohoda může být protisoutěžní dohodou zakázanou čl. 81 odst. 1 ES, která nemůže být osvobozena na základě čl. 81 odst. 3 ES. Téhož dne zaslala De Beers pod značkou COMP/E-2/38.381 odlišné oznámení námitek, ve kterém měla za to, že dohoda může být zneužitím dominantního postavení zakázaným článkem 82 ES.

15. Alrosa a De Beers dne 31. března 2003 zaslaly společné písemné vyjádření Komisi jako odpověď na oznámení námitek vydané ve věci COMP/E-3/38.381

16. Komise zaslala dne 1. července 2003 [Alrosa] a De Beers doplňující oznámení námitek, ve kterém měla za to, že oznámená dohoda může být rovněž protisoutěžní dohodou zakázanou čl. 53 odst. 1 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) [ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3, dále jen ‚Dohoda o EHP‘)], která nemůže být osvobozena na základě čl. 53 odst. 3 této dohody. Téhož dne zaslala odlišné doplňující oznámení námitek De Beers, podle kterého mohla být oznámená dohoda rovněž zneužitím dominantního postavení zakázaným článkem 54 Dohody o EHP.

17. Komise dne 7. července 2003 vyslechla ústní vyjádření [Alrosa] a De Beers.

18. [Alrosa] dne 12. září 2003 nabídla závazky spočívající v tom, že od šestého roku provádění oznámené dohody postupně sníží množství surových diamantů prodávaných De Beers, a v tom, že od roku 2013 již De Beers nebude surové diamanty prodávat. [Alrosa] později tyto závazky odvolala.

19. [Alrosa] a De Beers dne 14. prosince 2004 společně předložily závazky (dále jen ‚společné závazky‘) s cílem reagovat na výhrady, o kterých je Komise informovala. Tyto společné závazky stanovily postupné snížení prodejů surových diamantů Alrosa společnosti De Beers, jejichž hodnota se měla snížit ze 700 milionů USD v roce 2005 na 275 milionů USD v roce 2010, a jejich následné omezení na této úrovni.

20. Dne 3. června 2005 bylo v *Úředním věstníku Evropské unie* zveřejněno „oznámení ve věci COMP/E-2/38.381 – De Beers-Alrosa“ (Úř. věst. C 136, s. 32, dále jen „stručné oznámení“). Komise v něm uvedla, že v průběhu svého šetření dohody s ohledem na články 81 ES, 82 ES, 53 a 54 Dohody EHP obdržela závazky ze strany Alrosa a De Beers (bod 1), dále v něm věc shrnuje (body 3 až 10) a popisuje v něm nabídnuté závazky (body 11 až 15). Rovněž v něm zúčastněné třetí strany vyzvala, aby jí předložily svá vyjádření ve lhůtě jednoho měsíce (body 2 a 17) a uvedla v něm, že s výhradou výsledku tohoto tržního testu zamýšlí přijmout rozhodnutí prohlašující společné závazky za závazné (body 2 a 16).
21. V důsledku tohoto zveřejnění předložilo 21 zúčastněných třetích stran vyjádření Komisi, která o tom informovala Alrosa a De Beers dne 27. října 2005. Komise na této schůzi rovněž strany vyzvala, aby jí před koncem listopadu 2005 předložily nové společné závazky směřující k úplnému ukončení jejich obchodních vztahů od roku 2009.
22. De Beers dne 25. ledna 2006 individuálně předložila závazky (dále jen „individuální závazky De Beers“) s cílem reagovat na výhrady vyjádřené Komisí s ohledem na výsledky tržního testu. Individuální závazky De Beers stanovily postupné snížení prodejů surových diamantů Alrosa De Beers, jejichž hodnota měla být snížena z 600 milionů USD v roce 2006 na 400 milionů USD v roce 2008, jakož i jejich následné ukončení.
23. Komise dne 26. ledna 2006 [Alrosa] oznámila část individuálních závazků nabídnutých De Beers a vyzvala ji k předložení jejich vyjádření k nim. Předala jí rovněž kopii nedůvěrných znění vyjádření třetích stran.

24. Poté došlo k výměně názorů mezi [Alrosa] a Komisí ohledně určitých aspektů postupu stanoveného článkem 9 nařízení č. 1/2003 a jejich důsledků v projednávaném případě. Jednalo se hlavně o přístup ke spisu, jakož i otázku práva na obhajobu a zejména práva být vyslechnut. [Alrosa] se krom toho ve svém dopise ze dne 6. února 2006 vyjádřila ohledně individuálních závazků nabídnutých De Beers a ohledně vyjádření třetích stran.

25. Komise dne 22. února 2006 přijala [sporné] rozhodnutí.

26. Podle znění článku 1 [sporného] rozhodnutí ‚[z]ávazky, jejichž výčet je uveden v příloze, jsou pro De Beers závazné‘ a podle znění článku 2 ‚[ř]ízení zahájené v projednávaném případě je ukončeno‘.

Řízení před Soudem a napadený rozsudek

7 Dne 29. června 2006 podala Alrosa žalobu k Soudu (nyní Tribunál). Na podporu své žaloby vznesla tři žalobní důvody vycházející z:

– porušení práva být vyslechnuta;

- porušení ustanovení článku 9 nařízení č. 1/2003, který zakazuje uložit dotyčným podnikům, navíc bez omezení délky trvání, závazky, které dobrovolně nenabídl, ve sporném rozhodnutí;

 - nepřiměřenosti závazků prohlášených za závazné, což porušuje uvedený článek 9, článek 82 ES, smluvní volnost a zásadu proporcionality.
- 8 Napadeným rozsudkem Soud zrušil sporné rozhodnutí. Úvaha Soudu může být shrnuta takto.
- 9 V bodě 126 napadeného rozsudku Soud konstatoval, že „[sporné rozhodnutí bylo] stíženo nesprávným posouzením, které [bylo] ostatně zjevné. Z okolností projednávaného případu totiž zjevně vyplývá[alo], že pro dosažení cíle sledovaného [sporným rozhodnutím], byla možná jiná méně omezující řešení než trvalý zákaz transakcí mezi De Beers a Alrosa, že jejich vymezení nebylo technicky zvláště obtížné a že se Komise nemohla zbavit povinnosti je zkoumat“.
- 10 V bodě 128 tohoto rozsudku Soud uvedl, že na první pohled nepřiměřenějším řešením by tedy bylo zakázat stranám uzavřít jakoukoli dohodu umožňující De Beers vyhradit si celkovou, nebo i jen podstatnou část produkce Alrosa vyvezené mimo Společenství nezávislých států, aniž by bylo nezbytné zakázat jakoukoli koupi diamantů produkovaných Alrosa ze strany De Beers.
- 11 V bodě 129 napadeného rozsudku Soud rozhodl, že Komise nevysvětlila, v čem nebyly společné závazky schopny reagovat na výhrady vyjádřené v rámci jejího předběžného posouzení. Soud dospěl v bodě 132 tohoto rozsudku k závěru, že uvedené

společné závazky, které Komise sice neměla povinnost zohlednit, byly nicméně méně omezujícím opatřením než závazky, které se rozhodla prohlásit za závazné.

- 12 Soud v bodě 156 napadeného rozsudku rozhodl, že jednak Alrosa právem tvrdila, že zákaz jakékoli obchodní transakce mezi De Beers a jí samotnou na dobu neurčitou zjevně překračuje to, co je nezbytné pro dosažení sledovaného cíle, a jednak že existovala jiná řešení, přiměřená k tomuto cíli. Doplnil, že použití postupu umožňujícího prohlásit závazky nabídnuté dotyčným podnikem za závazné nezbavuje Komisi povinnosti uplatnit zásadu proporcionality předpokládající prověření *in concreto* schůdnosti těchto středních řešení. V důsledku toho měl Soud v bodě 157 tohoto rozsudku za to, že žalobní důvod Alrosa vycházející z porušení čl. 9 odst. 1 nařízení č. 1/2003 a zásady proporcionality je opodstatněný a že sporné rozhodnutí musí být již z tohoto důvodu zrušeno.
- 13 Nicméně pro úplnost Soud přezkoumal žalobní důvod společnosti Alrosa vycházející z porušení práva být vyslechnut.
- 14 V bodech 176, 177, 186 a 187 napadeného rozsudku Soud rozhodl, že jelikož byla Alrosa zapojena do dvou řízení zahájených Komisí v důsledku oznámení její dohody s De Beers a řízení vedená Komisí na základě článků 81 ES a 82 ES byla jak Komisí, tak Alrosa a De Beers ve skutečnosti vždy považována za jediné řízení, propojenost těchto dvou řízení, jakož i skutečnost, že ve sporném rozhodnutí je výslovně zmíněna společnost Alrosa, měly vést k tomu, že jí budou pro řízení posuzované jako celek přiřazována práva poskytovaná „dotyčnému podniku“ ve smyslu nařízení č. 1/2003, i když jím v řízení podle článku 82 ES *stricto sensu* není.

- 15 Soud v bodě 191 napadeného rozsudku připomněl, že respektování práva být vyslechnut v každém řízení, které může vést k přijetí aktu nepříznivě zasahujícímu do právního postavení určité osoby, je základní zásadou práva Společenství a musí být zajištěno i při neexistenci jakéhokoliv předpisu týkajícího se dotčeného řízení (rozsudek ze dne 24. října 1996, Komise v. Lisrestal a další, C-32/95 P, Recueil, s. I-5373, bod 21).
- 16 Poté co v bodě 195 napadeného rozsudku uznal, že Komise byla jistě oprávněna mít po přijetí vyjádření třetích osob za to, že společné závazky nereagují na výhrady uvedené v rámci jejího předběžného posouzení, Soud nicméně v bodě 196 tohoto rozsudku rozhodl, že dodržování práva být vyslechnut v případě, jako je případ v projednávaném řízení, jednak vyžaduje, aby podniky, které tyto závazky nabídly, byly informovány o podstatných skutečnostech, na kterých Komise zakládá požadavky nových závazků, a jednak aby se mohly v tomto ohledu vyjádřit. Podle Soudu však byla společnost Alrosa v projednávaném případě poskytnuta pouze stručná informace týkající se závěrů, které Komise vyvozovala z vyjádření třetích subjektů. Soud totiž uvedl, že Komise na schůzi dne 27. října 2005 společnost Alrosa pouze informovala o skutečnosti, že vyjádření třetích subjektů se týkala hlavně nebezpečí uzavření trhu a nebezpečí kartelové dohody mezi De Beers a Alrosa, a že člen Komise pověřený hospodářskou soutěží požádal tým odpovědný za spis, aby nepřijal společné závazky ve stávající podobě. Soud upřesnil, že při stejné příležitosti společnost Alrosa získala výtah vyjádření třetích osob a byla informována o obsahu závazků, které Komise od stran očekávala v důsledku negativního výsledku konzultace třetích osob, a sice ukončení jakéhokoliv vztahu od roku 2009 a novou nabídku závazků na tomto základě.
- 17 Soud dospěl v bodě 201 napadeného rozsudku k závěru, že Alrosa, která neměla možnost plně vykonat své právo být vyslechnuta ohledně individuálních závazků De Beers z důvodu skutečnosti, že jí byla vyjádření třetích osob předána ve stejné době jako výtah individuálních závazků De Beers, nemohla na ně užitečně odpovědět a nabídnout nové společné závazky se společností De Beers.

- 18 Soud měl v bodě 203 tohoto rozsudku za to, že společnost Alrosa měla za okolností, jako jsou okolnosti projednávaného případu, právo být vyslechnuta ohledně individuálních závazků De Beers, které Komise hodlala prohlásit za závazná v rámci řízení zahájeného na základě článku 82 ES a že neměla možnost plně toto právo vykonat.

Návrhová žádání účastnic řízení před Soudním dvorem

- 19 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zrušil napadený rozsudek;

- rozhodl v projednávané věci s konečnou platností tak, že konstatuje, že žaloba na neplatnost podaná ve věci T-170/06 je neopodstatněná, a

- uložil Alrosa náhradu nákladů Komise vynaložených v řízení ve věci T-170/06 a v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku.

- 20 Alrosa navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zamítl kasační opravný prostředek;

- 23 Druhou částí prvního důvodu Komise vytýká Soudu, že při přezkumu přiměřenosti závazků nesprávně použil uvedený článek 9, nesprávně vyložil článek 82 ES, nedodržel skutečný dosah soudního přezkumu, zkreslil obsah sporného rozhodnutí, jakož i skutkových okolností a nedostatečně odůvodnil napadený rozsudek ve vícero bodech.

K první části prvního důvodu kasačního opravného prostředku vycházející z toho, že Soud nesprávně vyložil požadavky týkající se dodržení zásady proporcionality, které vyplývají z článku 9 nařízení č 1/2003

– Argumentace účastnic řízení

- 24 Komise především tvrdí, že v napadeném rozsudku Soud podcenil význam hlavních vlastností rozhodnutí, která jsou přijata na základě článku 9 nařízení č. 1/2003 a ohrozil budoucí použití tohoto ustanovení.
- 25 Komise, i když připouští, že se zásada proporcionality použije na rozhodnutí, která jsou přijímána na základě 9 nařízení č. 1/2003, kritizuje názor Soudu uvedený v bodech 101 a 104 napadeného rozsudku, podle kterého je v zásadě přezkum přiměřenosti rozhodnutí totožný, ať už se provádí na základě článku 7 nařízení č. 1/2003 nebo článku 9 tohoto nařízení. Takový přístup neuznává základní rozdíly, které existují mezi těmito dvěma ustanoveními. Na rozdíl od rozhodnutí, která jsou přijímána

na základě článku 7 tohoto nařízení, totiž rozhodnutí o závazcích přijatá podle článku 9 tohoto nařízení nekonstatují protiprávní jednání a neukládají ani ukončení tohoto jednání. Uvedený článek 9 se tedy neomezuje na snížení důkazního břemene s ohledem na konstatování protiprávního jednání.

- 26 Komise vytýká Soudu, že v napadeném rozsudku posoudil normativní obsah zásady proporcionality odkazem na způsob, jakým je používána v rámci rozhodnutí přijatých podle článku 7 nařízení č. 1/2003, jako by vážení zájmů, které se má provést, bylo stejné bez ohledu na normativní kontext. Takový výklad zásady proporcionality by zbavil článek 9 nařízení č. 1/2003 jeho užitečného účinku.
- 27 Dále Komise vytýká Soudu, že měl v bodech 103 až 105 napadeného rozsudku za to, že přezkum přiměřenosti závazků musí odhlédnout od jejich dobrovolné povahy. Domnívá se, že článek 9 nařízení č. 1/2003 musí být přinejmenším vykládán tak, že znamená, že podnik, který nabízí závazky, vybere způsob, jakým chce reagovat na výhrady v oblasti hospodářské soutěže a je srozuměn s tím, že se stanou závaznými. Soud opomenul uvážit, že závazek společnosti De Beers představoval svobodnou volbu tohoto podniku ohledně způsobu, jakým chce reagovat na výhrady Komise.
- 28 Konečně se Komise domnívá, že výklad článku 9 nařízení č. 1/2003 Soudem je způsobilý k tomu, aby oslabil zájem na řízení stanoveném tímto článkem, protože napadeným rozsudkem Soud zavedl, že je nezbytné, aby Komise konstatovala existenci protiprávního jednání i v rámci použití tohoto článku 9.

- 29 Společnost Alrosa v tomto ohledu uvádí, že obsah zásady proporcionality zůstává stejný, ať už je dotčena zvláštní situace jakákoliv, i když se intenzita vykonávaného soudního přezkumu liší případ od případu. Podle společnosti Alrosa rozhodl Soud v souladu s běžnou rozhodovací praxí a zabýval se otázkou, zda Komise neměla k dispozici rozumná a méně omezující alternativní řešení, předtím, než dospěl k závěru, že tomu tak bylo.
- 30 Společnost Alrosa se domnívá, že Soud v bodech 101 a 140 napadeného rozsudku neuložil Komisi, aby srovnala navržené závazky s opatřeními, která by mohla být uvedena v hypotetickém rozhodnutí přijatém na základě článku 7 nařízení č. 1/2003, ale zabránil jí přijmout nepřiměřené řešení jen proto, že v rámci řízení na základě článku 9 téhož nařízení není Komise povinna prokázat existenci protiprávního jednání (body 101 a 140 napadeného rozsudku). Podle společnosti Alrosa je v napadeném rozsudku ve skutečnosti uvedeno, že by bylo s ohledem na sledovaný cíl zjevně nepřiměřené požadovat od společnosti De Beers podle článku 7 tohoto nařízení, aby ukončila každý přímý nebo nepřímý obchodní vztah se společností Alrosa. V rozporu s tvrzením Komise odkaz, který učinil Soud na tento článek 7, nesmí být chápán tak, že vyžaduje, aby Komise provedla ve všech věcech týkajících se článku 9 tohoto nařízení souběžné a hypotetické řízení na základě uvedeného článku 7.
- 31 Společnost Alrosa se domnívá, že pokud má rozhodnutí přijaté Komisí v řízení zahájeném na základě článku 7 nařízení č. 1/2003 zjevně nepřiměřenou povahu a může být konstatováno protiprávní jednání, má toto rozhodnutí *a fortiori* takovou povahu v případě, kdy je přijímáno na základě článku 9 tohoto nařízení, přinejmenším pokud by, jako v projednávaném případě, mělo přijetí závazků na základě tohoto článku 9 škodlivé důsledky pro podnik, který byl účastníkem řízení a se závazky nesouhlasí.

- 32 Podle společnosti Alrosa Soud neomezil pravomoci, které má Komise na základě článku 9 nařízení č. 1/2003. Nezbytnost, aby Komise zohlednila méně omezující alternativní řešení a odmítla závazky, které zjevně nemohou reagovat na její výhrady, nepředstavuje nepřekonatelnou překážku výkonu jejího úkolu.
- 33 Společnost Alrosa tvrdí, že byla vyloučena z jednání týkajícího se zvažovaných alternativních závazků. Dobrovolnost individuálních závazků společnosti De Beers nemohla mít vliv na přezkum přiměřenosti závazků přijatých Komisí v rozsahu, v němž se týkaly společnosti Alrosa.

– Závěry Soudního dvora

- 34 Z článku 9 nařízení č. 1/2003 vyplývá, že Komise může, pokud zamýšlí přijmout rozhodnutí, které nařizuje ukončení protiprávního jednání, prohlásit závazky nabídnuté dotýcnými podniky za závazné, když jsou takové povahy, že reagují na její výhrady ohledně hospodářské soutěže identifikované v jejím předběžném hodnocení.
- 35 Jedná se zde o nový mechanismus zavedený nařízením č. 1/2003 a směřující k zajištění účinného uplatňování pravidel hospodářské soutěže stanovených Smlouvou o ES prostřednictvím přijímání rozhodnutí, která prohlašují za závazné závazky nabídnuté stranami a považované Komisí za vhodné k tomu, aby rychleji vyřešily jí zjištěné problémy hospodářské soutěže, namísto aby se postupovalo prostřednictvím formálního konstatování protiprávního jednání. Konkrétněji je článek 9 tohoto nařízení

inspirován úvahami o hospodárnosti řízení a umožňuje podnikům, aby se plně účastnili řízení tím, že navrhnou řešení, která se jim zdají nejpřiměřenější a nejvhodnější pro reagování na uvedené výhrady Komise.

- 36 Jak uvedly účastnice řízení a generální advokátka v bodě 42 svého stanoviska, i když se v článku 9 nařízení č. 1/2003 na rozdíl od článku 7 tohoto nařízení nenachází výslovný odkaz na pojem proporcionality, nic to nemění na tom, že jako obecná zásada práva Unie je zásada proporcionality kritériem pro legalitu všech aktů orgánů Unie, včetně rozhodnutí Komise, které přijímá jako orgán pro hospodářskou soutěž.
- 37 Za těchto okolností vyvstává v rámci přezkumu kroků, které podnikla Komise ať už v kontextu článku 7 nařízení č. 1/2003 nebo v kontextu jeho článku 9, vždy otázka přesného dosahu a mezi povinností, které vyplývají z dodržování této zásady, stejně jako otázka mezi soudního přezkumu.
- 38 Zvláštní vlastnosti mechanismů stanovených v člancích 7 a 9 nařízení č. 1/2003 a způsoby jednání, které toto nařízení nabízí podle každého z těchto ustanovení se tak liší, což znamená, že povinnost zajistit dodržování zásady proporcionality, která přísluší Komisi, má rozdílný dosah a obsah podle toho, zda je posuzována v rámci jednoho nebo druhého z těchto článků.
- 39 Článek 7 nařízení č. 1/2003 uvádí výslovně dosah použití zásady proporcionality v situacích, které spadají do jeho působnosti. Podle čl. 7 odst.1 nařízení č. 1/2003 totiž Komise může ukládat dotčeným podnikům nápravná opatření z hlediska tržního

chování nebo nápravná opatření strukturální, která jsou přiměřená protiprávnímu jednání a nezbytná k tomu, aby bylo toto jednání účinně ukončeno.

- 40 Naopak článek 9 tohoto nařízení pouze stanoví, že v rámci řízení zahájeného na základě tohoto ustanovení, jak vyplývá i z třináctého bodu odůvodnění uvedeného nařízení, nemá Komise povinnost kvalifikovat a konstatovat protiprávní jednání, protože její úloha se omezuje na přezkum a případné přijetí závazků nabídnutých dotčenými podniky s ohledem na problémy, které identifikovala ve svém předběžném hodnocení a s ohledem na sledovaný cíl.
- 41 Provedení zásady proporcionality Komisí v kontextu článku 9 nařízení č. 1/2003 se omezuje na ověření, zda dotčené závazky reagují na výhrady, o nichž informovala dotčené podniky a zda tyto podniky nenabídnou méně omezující závazky reagující na její výhrady stejně vhodným způsobem. Při výkonu tohoto ověření musí Komise nicméně zohlednit zájmy třetích osob.
- 42 Soudní přezkum se zase týká pouze otázky, zda bylo posouzení Komise zjevně nesprávné.
- 43 V napadeném rozsudku se přitom Soud opírá o tezi, podle které má použití zásady proporcionality totožné účinky jak ve vztahu k rozhodnutím přijatým na základě článku 7 nařízení č. 1/2003 tak ve vztahu k rozhodnutím přijatým podle článku 9 tohoto nařízení.

- 44 V bodě 101 napadeného rozsudku Soud zejména rozhodl, že je v rozporu se systematickou nařízením č. 1/2003, aby rozhodnutí, které by muselo být na základě čl. 7 odst. 1 uvedeného nařízení považováno za nepřiměřené ve vztahu ke zjištěnému protiprávnímu jednání, mohlo být přijato postupem stanoveným v čl. 9 odst. 1 uvedeného nařízení ve formě závazku prohlášeného za závazný.
- 45 Toto konstatování je chybné.
- 46 Tato dvě ustanovení nařízením č. 1/2003 sledují totiž, jak již bylo uvedeno v bodě 38 tohoto rozsudku, dva rozdílné cíle, z nichž jeden se týká ukončení zjištěného protiprávního jednání a druhý reakce na výhrady Komise vyplývající z jejího předběžného hodnocení.
- 47 Nic proto neodůvodňuje to, aby opatření, které mohlo být případně uloženo v rámci článku 7 nařízením č. 1/2003, muselo sloužit jako referenční základ pro účely posouzení dosahu závazků přijatých na základě článku 9 tohoto nařízení, a aby vše, co jde nad rámec uvedeného opatření, muselo být automaticky považováno za nepřiměřené. I když rozhodnutí přijatá na základě těchto dvou ustanovení podléhají obě zásadě proporcionality, použití této zásady se nicméně liší podle toho, zda se jedná o jedno nebo druhé z těchto ustanovení.
- 48 Podniky, které nabízejí závazky na základě článku 9 nařízením č. 1/2003 vědomě souhlasí s tím, že jejich ústupky mohou jít nad rámec toho, co by jim mohla uložit samotná Komise v rozhodnutí, které přijímá v souladu s článkem 7 tohoto nařízení po důkladném přezkumu. Na druhou stranu jim ukončení řízení o protiprávním jednání zahájeného vůči těmto podnikům umožňuje vyhnout se konstatování porušení práva hospodářské soutěže a případnému použití pokuty.

- 49 Dále skutečnost, že individuální závazky nabízené podnikem byly uznány Komisí za závazné, neznamená, že jiné podniky nemají možnost chránit svá případná práva v rámci jejich vztahů s tímto podnikem.
- 50 Je tedy třeba dospět k závěru, že Komise opodstatněně tvrdí, že Soud měl v napadeném rozsudku nesprávně za to, že použití zásady proporcionality musí být posuzováno, pokud jde o rozhodnutí přijatá na základě článku 9 nařízení č. 1/2003, způsobem, jakým se tato zásada posuzuje v rámci přezkumu rozhodnutí přijatých podle článku 7 tohoto nařízení, navzdory různým logikám obou těchto ustanovení.

K druhé části prvního důvodu kasačního opravného prostředku vycházející z nesprávného použití zásady proporcionality Soudem

– Argumentace účastnic řízení

- 51 Druhou částí prvního důvodu kasačního opravného prostředku Komise mimo jiné zpochybňuje posouzení Soudem, podle kterého měla Komise přijmout společně nabídnuté závazky, jelikož byly dostatečné k tomu, aby reagovaly na její výhrady. Tento orgán vytýká Soudem, že tak zasáhl do prostoru pro uvážení, který má v dotyčné oblasti.

- 52 Komise zejména tvrdí, že napadený rozsudek opomenul zohlednit vyjádření přijatá při veřejném průzkumu vedeném na základě č. 27 odst. 4 nařízení č. 1/2003, která jasně ukazovala, že dle stanoviska různých třetích zúčastněných stran byly společné závazky a navržená prahová hodnota 275 milionů USD nedostatečné k tomu, aby reagovaly na výhrady v oblasti hospodářské soutěže uvedené v oznámení na základě tohoto čl. 27 odst.4 a že tyto závazky by posílily kontrolu vykonávanou společností De Beers na trhu. Dvě vyjádření formulovaná třetími stranami vysvětlují zejména způsob, jakým by trvalé nákupy týkající se značného množství diamantů umožnily De Beers zachovat si svou „vedoucí úlohu na trhu“ nad rámec hodnoty své vlastní produkce.
- 53 Komise vytýká Soudu, že v bodě 136 napadeného rozsudku dospěl k závěru, že navzdory skutečnosti, že tento veřejný průzkum vedl k negativním výsledkům, společné závazky byly dostatečné k tomu, aby reagovaly na výhrady Komise. Výsledky tohoto průzkumu měly dovést Soud k závěru, že se jedná o relativně komplexní oblast, ve které má Komise široký prostor pro uvážení nebo přinejmenším určitý prostor pro uvážení.
- 54 Krom toho Komise tvrdí, že se setkala s významnými obtížemi při určení prahové hodnoty prodeje vhodné k tomu, aby reagovala na její výhrady v oblasti hospodářské soutěže, vzhledem k tomu, že výsledky veřejného průzkumu byly ve velké části negativní. Podle ní tato složitost vyplývala zejména ze skutečnosti, že prahová hodnota, ať už jakákoliv, podléhá ročním výkyvům v závislosti na podmínkách trhu. Soud se nicméně v bodě 125 napadeného rozsudku domníval, že Komise připustila, že neuskutečnila žádnou komplexní hospodářskou analýzu a dospěl v bodě 126 tohoto rozsudku k závěru, že tyto obtíže v každém případě neexistovaly.
- 55 Komise se domnívá, že její argumenty byly značně zkráceny. Ze spisu zjevně vyplývá, že nikdy neprohlásila, že nepodnikla nic pro posouzení relevantní množstevní prahové hodnoty. Vysvětlila, že poté, co uskutečnila hospodářskou analýzu, nebyla schopna

určit přesnou úroveň prodejů, která by s jistotou reagovala na všechny její výhrady v oblasti hospodářské soutěže. Souhlasila tedy se závazkem, který jí ušetřil čas oproti složitému šetření.

- 56 Společnost Alrosa zase vytýká Komisi, že jednala oportunisticky vzhledem k tomu, že by zohlednění alternativních řešení, a sice například stanovení dohodnuté prahové hodnoty omezující prodeje společnosti Alrosa společnosti De Beers, zpomalilo řízení. Podle ní stanovisko Komise zjevně naznačuje jednak to, že projednání věci bylo urgentní a že tento orgán nedisponoval dostatečným časovým rozpětím pro rozhodnutí, zda některé z alternativních řešení navržených společností Alrosa bylo způsobilé reagovat na jeho výhrady, a jednak to, že navržená opatření byla složitá a bylo je těžké analyzovat. Tak tomu přitom v projednávaném případě nebylo.
- 57 Společnost Alrosa tvrdí, že jako alternativní řešení k úplnému a trvalému zákazu jakéhokoliv prodeje diamantů společnosti De Beers navrhovala omezit postupně objem jejích prodejů této společnosti a následně omezit prodeje na roční částku dohodnutou s Komisí. Krom toho společnost Alrosa navrhla, aby byla přinejmenším oprávněna prodávat surové diamanty v dražbě s příklepem tomu, kdo nabízí nejvíc, včetně společnosti De Beers, přičemž tento návrh Komise zamítla.
- 58 Podle společnosti Alrosa rovněž Soud napadeným rozsudkem ani nenaznačuje, že je Komise povinna jednat s vědeckou přesností, když posuzuje řešení připadající do úvahy. Soud naopak výslovně uznal, že je třeba Komisi při použití zásady proporcionality přiznat určitý prostor pro uvážení, aniž je jí nicméně přiznána neomezená posuzovací pravomoc, která by měla negativní důsledky pro třetí stranu.

– Závěry Soudního dvora

- 59 Je třeba připomenout, že Komise zkoumala společné závazky poté, co vyzvala třetí strany, aby předložily svá vyjádření, a poté, co konstatovala negativní povahu výsledků tohoto veřejného průzkumu. Vyvodila z toho, že tyto závazky nebyly dostatečné.
- 60 Aby se odpovědělo na výtku Komise a posoudilo, zda Soud skutečně, jak to Komise tvrdí, zasáhl do prostoru pro uvážení, kterým disponuje v rámci přijímání závazků na základě článku 9 nařízení č. 1/2003, je třeba nejprve upřesnit rozsah tohoto prostoru pro uvážení.
- 61 Vzhledem k tomu, že Komise není povinna sama hledat méně přísná nebo mírnější řešení k závazkům, které jí byly nabídnuty, jak to bylo uvedeno v bodech 40 a 41 tohoto rozsudku, jediná povinnost, která jí pokud jde o přiměřenost závazků v projednávaném případě příslušela, byla povinnost ověřit, zda společné závazky, předložené v rámci řízení zahájeného na základě článku 81 ES byly dostatečné k tomu, aby reagovaly na výhrady identifikované Komisí v rámci řízení zahájeného na základě článku 82 ES.
- 62 Jak uvedla generální advokátka v bodě 80 a následujících svého stanoviska, Komise dospěla k závěru, poté co se seznámila s výsledky průzkumu trhu, že společné závazky nebyly vhodné k tomu, aby vyřešily problémy hospodářské soutěže, které identifikovala.

- 63 Soud by mohl rozhodnout, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení pouze tehdy, kdy by konstatoval, že uvedený závěr Komise byl zjevně neopodstatněný s ohledem na skutkové okolnosti, které zjistila.
- 64 Soud nicméně nic takového nekonstatoval.
- 65 Naopak přezkoumal jiná méně omezující řešení pro účely použití zásady proporcionality, včetně údajných úprav společných závazků, v bodech 128 a 129, jakož i v bodech 137 až 153 napadeného rozsudku.
- 66 Soud uvedl v bodech 129 až 136 uvedeného rozsudku vlastní rozdílné posouzení způsobilosti společných závazků odstranit problémy hospodářské soutěže identifikované Komisí a pak dospěl v bodě 154 k závěru, že v projednávaném případě existovala pro podniky méně omezující řešení než úplný zákaz transakcí.
- 67 Tímto Soud předložil vlastní posouzení komplexních hospodářských okolností, a nahradil tak posouzení Komise vlastním posouzením, čímž porušil prostor Komise pro uvážení namísto toho, aby přezkoumal legalitu posouzení Komise.
- 68 Pochybení, kterého se tímto Soud dopustil, odůvodňuje samo o sobě zrušení napadeného rozsudku.

- 69 V důsledku toho není nezbytné zkoumat další argumenty vznesené Komisí na podporu druhé části prvního důvodu kasačního opravného prostředku.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z toho, že Soud nesprávně vyložil a použil právo být vyslechnut

K přípustnosti

- 70 Společnost Alrosa se domnívá, že argumenty Komise vycházející z nesprávných právních posouzení, kterých se Soud dopustil při posouzení práva na obhajobu, jsou ne-relevantní, protože směřují proti nadbytečnému odůvodnění napadeného rozsudku.
- 71 Tuto argumentaci společnosti Alrosa je třeba zamítnout. I když Soud uvedl tuto část své úvahy jako již doplňující, představuje, jak to uvedla generální advokátka v bodě 135 svého stanoviska, nezávislý pilíř napadeného rozsudku, na kterém je založeno zrušení sporného rozhodnutí, jako to jasně vyplývá z bodu 204 uvedeného rozsudku. Z toho vyplývá, že judikatura, podle které Soudní dvůr bez dalšího zamítá výtky směřující proti nadbytečnému odůvodnění rozsudku Soudu, neboť nemohou vést ke zrušení tohoto rozsudku, není použitelná na dotčený důvod kasačního opravného prostředku.

K věci samé

⁷² V rámci svého druhého důvodu kasačního opravného prostředku Komise vznáší čtyři výtky:

- zjištění Soudu, podle kterého bylo porušeno právo společnosti Alrosa být vyslechnuta, není odůvodněné;

- Soud rozhodl *ultra petita* a porušil právo na spravedlivý proces;

- Soud vyložil dosah práva společnosti Alrosa být vyslechnuta nesprávně;

- Soud se dopustil nesprávného právního posouzení tím, že se domníval, že žalobní důvod společnosti Alrosa vycházející z porušení práva být vyslechnuta byl opodstatněný, aniž jasně konstatoval, že toto údajné porušení mělo vliv na řešení sporu.

⁷³ Je třeba nejprve zkoumat argumenty Komise ohledně posouzení Soudu týkajícího se dosahu práva společnosti Alrosa být vyslechnuta.

– Argumentace účastnic řízení

- 74 Komise se domnívá, že předání shrnutí komentářů třetích osob v rámci průzkumu trhu na schůzce dne 27. října 2005 umožnilo ochranu práva na obhajobu, kterého se společnost Alrosa mohla dovolávat. Umožnit společnosti Alrosa, aby komentovala individuální závazky společnosti De Beers a vyjádření třetích osob, není podle Komise povinností, protože Komise jasně oznámila své odmítnutí společných závazků, což byl postup, který měla plné právo sledovat, jelikož nebyla vázána žádnou nabídkou závazku. Komise zdůrazňuje, že má možnost v každém okamžiku odmítnout návrh závazku.
- 75 Podle Komise dále nikdy nepřicházely do úvahy jednostranné závazky ze strany společnosti Alrosa samotné, protože Komise zahájila pouze dvě odlišná šetření, jedno proti samotné společnosti De Beers, na základě článku 82 ES, druhé proti společností De Beers a Alrosa, na základě článku 81 ES. Komise se domnívá, že jelikož pouze společnost De Beers mohla po schůzce ze dne 27. října 2005 nabídnout jednostranné závazky a reagovat tak na výhrady týkající se článku 82 ES, nebyl žádný důvod zahrnout společnost Alrosa do jednání se společností De Beers, ani jí poskytnout kopii nabídky závazku této společnosti, což nicméně učinila, čímž umožnila společnosti Alrosa předložit jí svá vyjádření.
- 76 Komise zdůrazňuje, že odmítnutí společných závazků nepředstavuje ani akt, který lze napadnout žalobou ani rozhodnutí Komise, a dokonce ani opatření, které může ovlivnit právní postavení strany. Žádná ze stran dotčených řízením o protiprávním jednání zahájeným, co se týče společnosti Alrosa, pouze na základě článku 81 ES, nemá právo na to, aby byla její nabídka závazku z určitých důvodů přijata nebo odmítnuta. Podle tohoto orgánu neexistuje ani právo komentovat návrh závazku předložený jinými stranami.

- 77 Dále Komise tvrdí, že se v napadeném rozsudku Soud opírá o předpoklad, podle kterého měla být společnosti Alrosa pro řízení posuzované jako celek přiznána práva poskytovaná „dotyčnému podniku“ ve smyslu nařízení č. 1/2003.
- 78 Přitom ze samotného znění čl. 7 odst. 1 a čl. 9 odst. 1 nařízení č. 1/2003 jasně vyplývá, že pojem „dotyčný podnik“ odkazuje na podniky, které porušily ustanovení článků 81 ES nebo 82 ES nebo vůči kterým Komise hodlá přijmout rozhodnutí zakládající se na výhradách ohledně uvedeného protiprávního jednání. Společnost, která uzavírá dohodu s podnikem, který zneužívá své dominantní postavení, nezískává postavení „spolupachatele“ při porušení článku 82 ES stejně jako postavení „dotyčného podniku“ pro účely tohoto článku.
- 79 Podle Komise tak z jasného rozdílu existujícího mezi postavením „dotyčného podniku“ a postavením zúčastněných třetích stran vyplývá, že „propojení“ řízení zahájených na základě článku 81 ES a 82 ES nemůže ze zúčastněné třetí strany učinit „dotyčný podnik“. Komise se tedy domnívá, že i kdyby společnost Alrosa měla jako zúčastněná třetí strana právo vyjádřit se k nabídce individuálních závazků společnosti De Beers, neměla by právo pozdržet přijetí rozhodnutí týkajícího se těchto závazků až do doby, než by mohla vznést připomínky k odmítnutí společných závazků.
- 80 Za předpokladu, že by bylo zohledněno údajné propojení mezi řízeními zahájenými na základě článků 81 ES a 82 ES nebo dokonce i za předpokladu, že by existovalo jen „jediné řízení“, takové okolnosti nestačí k rozšíření dosahu procesních práv poskytnutých společnosti Alrosa. „Dotyčné podniky“ v rámci řízení zahájeného na základě článku 9 nařízení č. 1/2003 dokonce nemají právo požadovat, aby jejich závazky byly prohlášeny za závazné.

- 81 Společnost Alrosa v tomto ohledu uvádí, že základní argument, který vznesla a který Soud přijal v bodech 194 a 196 napadeného rozsudku, vycházel z toho, že jí Komise nemohla sporným rozhodnutím s konečnou platností zakázat prodávat jakékoliv surové diamanty společnosti De Beers, jelikož toto rozhodnutí má stejný účinek jako rozhodnutí přijaté na základě článku 7 nařízení č. 1/2003, aniž byla v jakékoliv fázi řízení vedoucího k uvedenému rozhodnutí aspoň vyslechnuta.
- 82 Společnost Alrosa tvrdí, že Soud rozhodl, že řízení vedená Komisí na základě článků 81 ES a 82 ES byla vždy ve skutečnosti jak Komisí, tak jí samotnou a společností De Beers považována za jediné řízení. Podle ní je jasné, že Komise nezahájila dvě odlišná řízení, ale jediné integrované řízení, založené na jediném souboru skutkových okolností a zahájené na základě článku 81 ES proti ní a společnosti De Beers a na základě článku 82 ES proti společnosti De Beers samotné.
- 83 Společnost Alrosa se domnívá, že Soud mohl zamítnout argument Komise z jediného důvodu, že sporné rozhodnutí, které vedlo k trvalému zákazu jakéhokoliv prodeje diamantů společnosti De Beers, vyžadovalo, aby měla společnost Alrosa prospěch ze všech práv přiznaných osobám, kterým jsou určena rozhodnutí tohoto typu.
- 84 Společnost Alrosa uvádí, že i za předpokladu, že by mohla být považována za pouhou třetí osobu dotčenou „přímým“ a „nepříznivým“ způsobem sporným rozhodnutím, měla jí Komise nicméně sdělit důvody pro odmítnutí společných závazků a umožnit jí být vyslechnuta k tomuto odmítnutí, jakož i k jednostranné nabídce, která vedla k trvalému zákazu jakéhokoliv prodeje surových diamantů společnosti De Beers.

– Závěry Soudního dvora

- 85 V napadeném rozsudku vychází Soud z předpokladu, podle kterého v okolnostech projednávaného případu a zejména vzhledem ke skutečnosti, že řízení vedená Komisí na základě článků 81 ES a 82 ES byla vždy ve skutečnosti jak Komisí, tak společnostmi Alrosa a De Beers považována za jediné řízení, měla být společnosti Alrosa přiznána práva poskytovaná „dotyčnému podniku“ ve smyslu nařízení č. 1/2003, i když, *stricto sensu*, neměla postavení dotyčného podniku v řízení zahájeném na základě článku 82 ES.
- 86 Soud sice, poté co v bodě 195 napadeného rozsudku uznal, že Komise byla oprávněna mít po přijetí vyjádření třetích osob za to, že společné závazky nereagují na výhrady uvedené v rámci jejího předběžného hodnocení, avšak v bodě 196 uvedeného rozsudku rozhodl, že dodržování práva být vyslechnut v případě, jako je případ v projednávaném řízení, jednak vyžaduje, aby podniky, které tyto závazky nabídly, byly informovány o podstatných skutečnostech, na kterých Komise zakládá požadavky nových závazků, a jednak aby se mohly v tomto ohledu vyjádřit. Přitom v projednávaném případě byla společnosti Alrosa poskytnuta pouze stručná informace týkající se závěrů, které Komise vyvozovala z vyjádření třetích osob. Zejména na schůzi dne 27. října 2005 Alrosa získala shrnutí vyjádření třetích osob a byla informována o obsahu závazků, které Komise od stran očekávala v důsledku negativního výsledku konzultace třetích osob, a sice ukončení jakéhokoliv vztahu od roku 2009 a novou nabídku závazků na tomto základě.
- 87 Soud dospěl v bodě 201 napadeného rozsudku k závěru, že společnost Alrosa neměla možnost plně vykonat své právo být vyslechnuta ohledně individuálních závazků společnosti De Beers z důvodu, že jí byla vyjádření třetích osob předána ve stejné době

jako výtah z individuálních závazků De Beers, takže na ně nemohla užitečně odpovědět a nabídnout nové závazky společně se společností De Beers.

88 V tomto ohledu je třeba uvést, že v projednávaném případě byla Komisí zahájena dvě řízení, jedno na základě článku 81 ES, týkající se chování společností De Beers a Alrosa na trhu se surovými diamanty a druhé na základě článku 82 ES, týkající se jednostranných praktik společnosti De Beers. V rámci těchto dvou řízení byla zaslána dvě odlišná oznámení námitek společnosti De Beers a Alrosa. Z toho vyplývá, že Alrosa mohla mít postavení „dotyčného podniku“ pouze v rámci řízení zahájeného na základě článku 81 ES, v němž nebylo přijato žádné rozhodnutí. V tomto rámci se tedy společnost Alrosa nemůže dovolávat procesních práv vyhrazených účastníkům řízení týkajícího se individuálních závazků, které byly společností De Beers nabídnuty v rámci správního řízení podle článku 82 ES, s označením COMP/E-2/38.381, které ukončilo sporné rozhodnutí.

89 Jak totiž uvedla generální advokátka v bodech 176 a 177 svého stanoviska, jen v případě, že by bylo možné prokázat, že Komise bez objektivního odůvodnění zahájila dvě odlišná řízení pro jediný skutkový stav, musela by být společnost Alrosa přiznána práva příslušející dotyčnému podniku v rámci řízení zahájeného na základě článku 82 ES. Nicméně takové zneužití pravomoci ze strany Komise Soud v projednávaném případě nekonstatoval a neměl pro to ostatně ani žádný důvod. Komise měla totiž objektivně právo zahájit dvě rozdílná správní řízení, protože spočívala na rozdílných hmotněprávních základech, a sice jednak článku 81 ES a jednak článku 82 ES. Pokud jde o řízení zahájené podle článku 82 ES pouze De Beers, jakožto podnik údajně dominantní na trhu, mohla být právníčkou osobou, které bylo určeno oznámení námitek a rozhodnutí Komise, kterým se ukončilo uvedené řízení.

- 90 Za těchto okolností může třetí podnik, který se domnívá, že byl dotčen rozhodnutím přijatým na základě článků 7 nebo 9 nařízení č. 1/2003 chránit svá práva prostřednictvím žaloby proti tomuto rozhodnutí. Z toho nicméně nevyplývá, že takový podnik, jako je v projednávaném případě Alrosa, získá postavení „dotčené strany“ ve smyslu čl. 27 odst. 2 nařízení č. 1/2003.
- 91 Jak uvedla generální advokátka v bodě 175 svého stanoviska, v řízení podle článku 82 ES, které bylo ukončeno sporným rozhodnutím, disponovala tedy Alrosa pouze omezenějšími právy zúčastněné třetí strany.
- 92 Krom toho je třeba uvést, že ve své úvaze se Soud opřel o nesprávnou tezi, podle které byla Komise povinna poskytnout společnosti Alrosa odůvodněné vysvětlení k důvodům, pro které vyjádření třetích osob změnila její stanovisko ohledně přiměřenosti společných závazků, aby tak Alrosa mohla navrhnout nové závazky společně se společností De Beers.
- 93 V tomto ohledu Soud v bodě 196 napadeného rozsudku rozhodl, že společnosti Alrosa byla poskytnuta pouze stručná informace týkající se závěrů, které Komise vyvozovala z vyjádření třetích osob, a krom toho v bodě 201 uvedeného rozsudku uvedl, že nedůvěrné znění vyjádření třetích osob bylo společnosti Alrosa předáno opožděně a ve stejné době jako výtah z individuálních závazků společnosti De Beers, což jí znemožnilo na ně užitečně odpovědět a nabídnout nové závazky spolu se společností De Beers.

- 94 Přitom je třeba uvést, že přijetí individuálních závazků společnosti De Beers Komisí nezávisí na stanovisku společnosti Alrosa nebo jakéhokoliv jiného podniku. Z čl. 9 odst. 1 nařízení č. 1/2003 vyplývá, že Komise disponuje širokou posuzovací pravomocí k tomu, aby prohlásila nabídku závazků za závaznou nebo aby jí odmítla.
- 95 Z výše uvedeného vyplývá, že druhý důvod kasačního opravného prostředku je rovněž opodstatněný v rozsahu, v němž Soud vyložil nesprávně pojem „dotyčný podnik“ ve smyslu nařízení č. 1/2003 tím, že srovnal právní situaci společnosti Alrosa v rámci řízení týkajícího se individuálních závazků se situací společnosti De Beers, a navíc se Soud opřel o nesprávnou tezi, podle které byla Komise povinna odůvodnit své odmítnutí společných závazků a nabídnout společnosti Alrosa předložení nových závazků se společností De Beers.
- 96 Není tedy nezbytné analyzovat další argumenty vznesené Komisí v rámci jejího druhého důvodu kasačního opravného prostředku.
- 97 V důsledku toho musí být napadený rozsudek zrušen.

K žalobě v prvním stupni

- 98 V souladu s čl. 61 prvním pododstavcem statutu Soudního dvora Evropské unie zruší-li Soudní dvůr rozhodnutí Soudu, může vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje.

- 99 Vzhledem k tomu, že to soudní řízení dovoluje, je třeba rozhodnout ve věci samé o žalobě společnosti Alrosa směřující ke zrušení sporného rozhodnutí.
- 100 Společnost Alrosa vznesla před Soudem tři žalobní důvody na podporu její žaloby vycházející zprv z porušení práva být vyslechnuta, zadruhé z toho, že sporné rozhodnutí porušuje ustanovení článku 9 nařízení č. 1/2003, který zakazuje uložit dotyčným podnikům, navíc bez časového omezení, závazky, které dobrovolně nenabídl, a zatřetí z nepřiměřenosti závazků prohlášených za závazné, což porušuje článek 9 uvedeného nařízení a článek 82 ES, smluvní volnost a zásadu proporcionality.

Argumentace účastnic řízení

- 101 Zprv společnost Alrosa tvrdí, že sporné rozhodnutí porušuje právo být vyslechnuta, které představuje základní zásadu práva Unie, uznanou opakovaně Soudním dvorem a zahrnující v rámci věcí hospodářské soutěže jednak povinnost Komise obeznámit dotyčný podnik s jejími námitkami a právo tohoto podniku na ně reagovat. Přitom Komise nevyjádřila poté, co obdržela komentáře třetích osob, „nové významné výhrady“. Změna závěrů Komise se tedy vysvětluje pouze „vlastní analýzou“ generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž, přičemž Komise neposkytla společnosti Alrosa právo být vyslechnuta ve vztahu k výsledkům této analýzy.
- 102 Skutečnost, že společnost Alrosa nebyla formálně stranou řízení zahájeného na základě článku 82 ES jí nezbavovala práva být vyslechnuta, protože uvedené generální

ředitelství uznalo v dopise ze dne 8. února 2006, že „výjimečné okolnosti“ odůvodňovaly, aby byla vyslechnuta jakožto podnik bezprostředně a osobně dotčený.

- 103 Komise odpovídá, že společnost Alrosa nebyla stranou dotčeného řízení a vznáší otázku právního základu, o který se Alrosa opírá pro uplatnění práva být vyslechnuta.
- 104 Komise se ohledně uvedeného dopisu ze dne 8. února 2006 domnívá, že právo být vyslechnuta v průběhu řízení zahájeného na základě článku 82 ES, které společnost Alrosa uplatňuje a které bylo uznané úředníkem pro slyšení v témže dopise, mělo odlišný obsah od práva přiznaného podnikům, které jsou předmětem šetření Komise.
- 105 Ačkoliv měla společnost Alrosa v řízení zvláštní postavení, Komise se domnívá, že jelikož měla pouze povahu zúčastněné třetí strany, právo být vyslechnuta se pro ni omezovalo na poskytnutí vyjádření, k čemuž byla vyzvána ve vícero fázích řízení. Komise tvrdí, že společnost Alrosa tedy plně požívala právo být vyslechnuta.
- 106 Zadruhé Alrosa uvádí, že sporné rozhodnutí porušuje článek 9 nařízení č. 1/2003, který podle ní opravňuje Komisi přijmout nikoliv individuální, ale pouze společné závazky. Je třeba rovněž vykládat tento článek 9 v tom smyslu, že rozhodnutí prohlášením závazky za závazné musí být přijato pouze na dobu určitou.

- 107 Komise tvrdí, že slova „dotyčné podniky“ neznamenají, že mohou být nabízeny pouze společné závazky předkládané všemi podniky, které jsou závazkem dotčeny nebo jím mohou být dotčeny. Takový výklad by předpokládal, že všechny podniky, které jsou stranami dotčených dohod, by musely, i když nejsou dotčeny řízením zahájeným na základě článku 82 ES, předložit formálně závazky a být adresáty rozhodnutí přijatého na základ uvedeného článku 9. Přitom podle Komise, jelikož se řízení zahájené podle článku 82 ES týkalo pouze tvrzení o zneužití dominantního postavení společností De Beers, byla tato společnost jediným podnikem, který mohl nabídnout závazky a být právníčkou osobou, které je určeno rozhodnutí přijaté na základě téhož článku 9.
- 108 Ohledně údajné povinnosti Komise přijmout závazky pouze na dobu určitou se Komise domnívá, že toto tvrzení se opírá o nesprávný výklad článku 9 nařízení č. 1/2003. Skutečnost, že rozhodnutí Komise uznávající závazky „může“ být přijato na dobu určitou, nemůže zavazovat tento orgán k tomu, aby přijal uvedené rozhodnutí na takovou dobu.
- 109 Společnost Alrosa zatřetí tvrdí, že zákaz, aby společnost De Beers kupovala surové diamanty, porušuje články 82 ES a 9 nařízení č. 1/2003 v rozsahu, v němž ukládá dotyčným stranám absolutní a potenciálně časově neomezený zákaz uzavírat smlouvy, který není v projednávaném případě odůvodněný. Sporné rozhodnutí tak porušuje základní zásadu smluvní volnosti.
- 110 Krom toho není absolutní zákaz nezbytný pro reakci na výhrady Komise v oblasti hospodářské soutěže na základě článku 82 ES. Společnost Alrosa tvrdí, že v tomto ohledu porušuje sporné rozhodnutí zásadu proporcionality.
- 111 Komise tvrdí, že smluvní volnost je omezena zejména články 81 ES a 82 ES.

- 112 Nezpochybňuje argument, podle kterého se zásada proporcionality vztahuje rovněž na analýzu dopadu na třetí strany, ale tvrdí, že řádně zohlednila legitimní obchodní zájmy společnosti Alrosa.
- 113 Komise tvrdí, že její první úkol spočíval v ověření, zda byly individuální závazky společnosti De Beers dostatečné, aby reagovaly na výhrady v oblasti hospodářské soutěže. Domnívá se, že na první pohled byla společnost De Beers schopna nabídnout závazky, které nešly nad rámec toho, co bylo nezbytné pro dostatečnou reakci na uvedené výhrady. Dodává, že nebyla v žádném případě povinna studovat jiné možnosti, jdoucí nad rámec nebo dokonce zaostávající za závazky skutečně nabídnutými společnostmi De Beers, jelikož skutečně nutné bylo pouze srovnání s předchozím návrhem společných závazků.
- 114 Z analýzy uskutečněné Komisí vyplývá, že navržené společné závazky nereagovaly dostatečně na výhrady v oblasti hospodářské soutěže. Komise má také za to, že závazky jdoucí nad rámec těchto společných závazků byly nezbytné.
- 115 Komise je názoru, že není věcí Soudu, aby prostřednictvím komplexního hospodářského posouzení určil, zda nabídnuté závazky byly dostatečné k tomu, aby reagovaly na výhrady Komise v oblasti hospodářské soutěže, ale má se omezit na ověření, zda sporné rozhodnutí bylo stíženo zjevně nesprávným posouzením, či nikoliv. Je totiž nesporné, že Komise disponuje v dotyčné oblasti širokým prostorem pro uvážení.

- 116 Komise připomíná, že jelikož neobdržela žádnou další nabídku závazků, jediná další možnost, kterou měla, spočívala v opětovném zahájení řízení, které by vedlo k přijetí rozhodnutí na základě článku 7 nařízení č. 1/2003, případně jak proti společnosti Alrosa, tak De Beers, přičemž tato možnost může být těžko kvalifikována jako vhodnější způsob k reakci na její výhrady v oblasti hospodářské soutěže.
- 117 Komise se tedy domnívá, že individuální závazky společnosti De Beers, prohlášené sporným rozhodnutím za závazné, byly přiměřené a nezbytné k reakci na uvedené výhrady a údajné porušení zásady proporcionality tedy není prokázáno.

Závěry Soudního dvora

- 118 Z úvah uvedených v bodech 85 až 95 tohoto rozsudku vyplývá, že první žalobní důvod vznesený v prvním stupni nemůže obstát.
- 119 Všechny výtky vznesené společností Alrosa v rámci tohoto žalobního důvodu totiž spočívají na předpokladu, podle kterého měla mít prospěch z širších procesních práv, než jsou ta, která se běžně poskytují zúčastněným třetím osobám. Tento předpoklad přitom byl výslovně vyvrácen v bodě 91 tohoto rozsudku.
- 120 Pokud jde o druhý a třetí žalobní důvod uplatněné v prvním stupni, musí být rovněž zamítnuty. Ze všech úvah uvedených v tomto rozsudku totiž vyplývá, že se Komise tím, že přijala sporné rozhodnutí, nedopustila nesprávného právního posouzení ani zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu a neporušila ani zásadu proporcionality.

Společnost Alrosa nebyla schopna dokázat, že individuální závazky nabídnuté společností De Beers a prohlášené Komisí za závazné, šly zjevně nad rámec toho, co bylo nezbytné pro reakci na výhrady vyjádřené Komisí v předběžném hodnocení.

- ¹²¹ V důsledku toho je třeba zamítnout všechny žalobní důvody uplatněné společností Alrosa proti spornému rozhodnutí a zamítnout její žalobu podanou proti tomuto rozhodnutí k Soudu.

K nákladům řízení

- ¹²² Podle článku 122 jednacího řádu, je-li kasační opravný prostředek opodstatněný a Soudní dvůr vydá sám konečné rozhodnutí ve věci, rozhodne o nákladech řízení.

- ¹²³ Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 tohoto řádu, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a společnost Alrosa neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení jak o kasačním opravném prostředku tak v prvním stupni.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **Rozsudek Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 11. července 2007, Alrosa v. Komise (T-170/06), se zrušuje.**
- 2) **Žaloba podaná společností Alrosa Company Ltd u Soudu prvního stupně Evropských společenství se zamítá.**
- 3) **Alrosa Company Ltd se ukládá náhrada nákladů řízení jak o kasačním opravném prostředku, tak v prvním stupni.**

Podpisy.